

som et Slags Bederlag, fordi vedkommende Besiddere i alle Tilfælde komme til at bære Omkostningerne ved Taxationen, hvad enten der bliver Noget af Afhændelsen eller ikke, og deels for at Taxationsmændene skulle være mindre Uengstelighe med Hensyn til Taxationen for Besiddersens Vedkommende, idet de, naar det saaledes bliver tilladt at fradrage 5 pCt., ikke behøve at frygte for at blive altfor nærgaaende mod ham. Endelig maa jeg endnu fremhæve, hvad jeg tidligere har fremhævet, at vi ikke paa nogen Maade ved dette Lovforslag have taget Hensyn til Fæstegodsset. Da vi overveiede Lovforslaget, har der ganske vist paatrængt sig os Uanseligheden af paa en eller anden Maade ved dette Lovforslag at komme ind paa dette Omraade, men vi ere dog ved senere Overveielse komne til, at det ikke var Noget, som directe vedkom det nærværende Lovforslag, og derfor helst burde holdes udenfor Sagen. Der er imidlertid med Hensyn til Salget af enkelte Fæstesteder henviist til den bestaaende Lovgivning, og der er tillige i § 10 taget et almindeligt Forbehold, for at de Bestemmelser, der i Crectionsbrevene eller andre gyldige Forskrifter maatte findes til særlig Gunst for Godsernes Bønder eller andre Behøvere, ogsaa ved Benyttelsen af denne Lov maae blive opfyldte. Det er disse Hovedpunkter, jeg ved denne 1ste Behandling vil bede ærede Medlemmer vel at tage i Betragtning. Hvad den formelle Fremgangsmaade angaaer, som vi have bragt i Forslag, nemlig Taxationsmaaden, den Maade, hvorpaa Taxationsmændene træde sammen, den Maade, hvorpaa de affatte Taxationen, den Maade, hvorpaa Beretningen om Taxationen bliver bragt til Vedkommendes Kundskab, og den Maade, hvorpaa derefter den nærmere Udførelse finder Sted, maa jeg allerede nu bemærke, at desangaaende have vi selvfølgelig kun villet give et Omrids, som nogenlunde kunde benyttes, uden at vi have tænkt os, at netop den Form, her er valgt, skulde være i og for sig den rette. Vi skulle med den største Glæde modtage de Bemærkninger og billige Indvendinger, der i saa Henseende maatte blive fremsatte af ærede Medlemmer. Vi have i det Hele taget kun ved at indbringe dette Lovforslag villet gjøre

det let for Thinget at beskæftige sig med denne overmaade vigtige Sag, og jeg haaber derfor, at Lovforslaget vil blive modtaget med Velvillie og blive fremmet.

Mineslad: Som den ærede Ordfører for Forslagsstillerne nys bemærkede, er det vistnok høist tvivlsomt, om det foreliggende Lovudkast virkelig kan siges at være den Udførelse af den gamle Grundlovs § 98, den nuværende Grundlovs § 93, som saalænge har ladet vente paa sig. Det er jo vist tvivlsomt, om ikke Grundloven har meent noget langt mere Bidtgaaende, om den ikke har meent, at det ikke blot skulde være selve Sorderne, som skulde overgaae til fri Eiendom, men at ogsaa de deri repræsenterede Bærdier skulde blive frigjorte for de Baand, som hvile paa dem. Det er jo Noget, der er bekendt, at der i det oprindelige Grundlovsudkast fandtes en Bestemmelse, der var noget afvigende fra den, der blev optagen i Grundlovens § 98. I selve Grundlovsudkastet hedder det, næstefter det, der er blevet staaende, at intet Lehn, Stamhuus eller Fideicommissgods for Fremtiden maa oprettes, „at de nu bestaaende, med alle de Berettigedes Samtykke, kunne overgaae til fri Eiendom.“ Denne Bestemmelse fandt man imidlertid med Joie at lide af stor Uklarhed. Det var ikke klart, hvad der meentes med „alle de Berettigedes“, og det var ikke klart, under hvilken Form disse Berettigedes Samtykke skulde fremkomme. Man fandt derfor, at dette nødvendigt maatte gives en yderligere Ordning gennem Lov, og man besluttede sig da til at henstyre hele Afgjørelsen til denne Lov; men i selve Realiteten var der neppe nogen Forskjel imellem Regjeringens Udcast og den Stemning, der gjorde sig gjældende ved Behandlingen i Rigsforsamlingen. Naar man nu gjenlæser Forhandlingerne paa den grundlovgivende Rigsforsamling, vil man vistnok nærmest faae Indtrykket af, at man tænkte sig en fuldstændig Frigjørelse, ikke blot af Sorderne, men ogsaa af Bærdierne. Imidlertid kan det jo ikke nægtes, at der kunde fremsæres visse Betragtninger, der netop kunde stille det tvivlsomt, om det havde været Meningen at gaae